

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

MOU-R1_1P-072

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO

MAJ
ROK 2007

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 180 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
60 punktów

*Część I – 15 pkt
Część II – 45 pkt*

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

PESEL ZDAJĄCEGO

KOD
ZDAJĄCEGO

CZĘŚĆ I – ROZUMIENIE CZYTANEGO TEKSTU

Прочитай уважно уривок статті Олександра Хоруженка *Виклики та стимули глобалізації*. Дай відповіді на питання.

1. Економіка, політика, екологія, релігія, інформація, безпека та багато інших сфер діяльності людства вже давно є не лише національними. Бажаємо ми того, чи ні, але глобальні виклики «форматують» внутрішній простір України. Об'єктивно є небезпека, що залишаючись і надалі пасивним суб'єктом світової політики, Україна втрачає можливість вирішувати задачі, які ставить перед нею сьогодення. Але для того, аби стати суб'єктом глобального процесу, його потрібно, принаймні, зрозуміти, щоб надалі вільно орієнтуватися у його лабіринтах та впливати на його розвиток.
  2. Глобалізація – це явище, яке не можна заперечити чи уникнути. Механізація, автоматизація, інформатизація, глобалізація – це все речі одного порядку. Якщо ми помічаємо якісь негативні наслідки цих процесів, то повинні знайти ліки проти цих недоліків, а не намагатись огородитися чи проклясти їх, або – що ще гірше – воювати з ними, як свого часу луддити в Англії розбивали машини. Хоча треба враховувати, що вона несе з собою небезпеку. Люди можуть не знати самого терміну **глобалізація**, але з наслідками цього процесу вони стикаються ледь не щодня.
  3. Справа в тому, що Україна все більше перетворюється на придатак до чужих глобалізаційних схем. Багато українців говорять про те, що ми – це спільнота, яка вирізняється особливою духовністю. Але якщо це так, то в чому сьогодні це проявляється? Чому ми не можемо увійти з цим у Європу? І що нам бракує для того, щоб виразити ці наші духовні скарби, які у нас, без сумніву, є? Адже якщо ми самі не здатні задіяти їх у глобальному цивілізаційному обміні, то чому ми сердимось, що їх не помічають інші? Отож, узагальнюючи, слід не просто **декларувати** наявність особливих духовних цінностей – треба **жити** ними й виразити їх у найрізноманітніших духовних і суспільних феноменах. Натомість поки що ми беремо участь у глобалізації у найгірший спосіб – в орієнтації на низькопробну масову культуру, на ерзаци¹, які нам так щедро поставляє глобалізація.[...]
  4. Сьогодні ж глобалізація є правилом. І поки що вона має виразно західне обличчя. Але уже зараз стає зрозуміло, що виключно західні парадигми призводять до внутрішньої кризи самої глобалізації. Візьмімо таку річ, як об'єднану Європу. Поки що існує підхід, що стандарти задає Західна Європа, а Центральна Європа лише приймає їх. Але вже зараз на Заході Європи чути щораз більше голосів про те, що цю парадигму потрібно розширювати і давати слово Сходу, що Європа буде справді об'єднаною тоді, коли вона створить простір для іншої якості; коли Європа зрозуміє, що вона не лише римська, а греко-римська цивілізація.[...]
- Ментальні диспропорції**
5. На сьогодні у світі накопичились надзвичайно великі диспропорції, причому вони стосуються не лише рівня економічного розвитку, а й суто ментальних аспектів, і тому ці диспропорції надзвичайно відчутні саме в добу масових комунікацій. Якщо раніше народи могли жити собі століттями, не знаючи про існування один одного, то зараз, ми можемо спостерігати надзвичайне

¹ тут: гірший продукт, замітник

різноманіття світу, однак при недостатньо розвиненій культурі толерантності це часто призводить до зростання агресії по відношенню до „іншого” та готовності виражати її в найрізноманітніших формах. На думку Олександра Сушка, директора Центру миру, конверсії та зовнішньої політики України, в цьому і полягає найбільша із сучасних загроз.

Тероризм є лише однією із форм агресії, існують певні соціальні підвалини, що породжують тероризм. Насамперед причиною його є зростання нетерпимості та неприйняття „іншого”. Зараз у багатьох країнах так званого Півдня існують дуже динамічні, пасіонарні суспільства, що за своєю енергетикою є дуже розвиненими, проте, в той же час вони перебувають на нижчих щаблях за рівнем соціальних стандартів.

6. Це переважно бідні народи, котрі надзвичайно швидко збільшують свою чисельність, і вони відчувають незадоволення своїм станом у порівнянні з більш багатими країнами. У свою чергу заможніші країни мають зараз доволі низький рівень народжуваності, через що у світі змінюються пропорції, тобто збільшується кількість тих народів, де домінує бідність, і формується критична маса людей, об'єднаних в межах пасіонарних суспільств, не задоволених нинішнім станом речей. У цих суспільствах знаходяться певні ідеологічні лідери, що спрямовують наявне незадоволення у формування специфічної агресії, ненависті до інших народів та країн. Так, завдяки наявності середовища, яке породжує агресію, і виникає тероризм.
7. В цьому сенсі Україна є таким собі середнячком, що знаходиться поміж світом багатих та світом бідних країн, відповідно ми належимо до тих країн, де вище названі суперечності проявляються найменшим чином, бо з одного боку у нас немає відчутної цивілізаційної дистанції з більш заможними та успішними країнами, а з іншого – ми не маємо тієї пасіонарності, тої надзвичайної мобілізаційної спроможності, яка б могла підштовхувати значну частину населення до екстремізму як масового явища, що породжує зокрема й тероризм. Що ж стосується внутрішньої української неоднорідності, то я не думаю, що у нас вона більша, ніж в інших країнах, навпаки, в цьому сенсі ми є більш-менш однорідною країною, адже тут нема значних груп, наприклад, мусульманського населення (на відміну від тієї ж Росії, де таких людей 15-20%). Тому, на сьогодні навряд чи Україна перебуває у якійсь специфічній зоні ризику. Разом з тим, ми не знаходимося і в повній безпеці, адже в нинішньому світі в безпеці себе не може почувати жодна з країн. [...]

Глобальні виклики як каталізатор розвитку країни

8. Для того, аби Україна із об'єкта геополітики перетворилася на суб'єкт, треба вирішити одне системне питання. Однією з проблем, на думку Сергія Телешуна, доктора політичних наук, професора, президента фонду „Співдружність”, є відсутність інтелектуальної конкуренції в Україні, при цьому конкуренція – це не продаж себе, а конкуренція розуму, конкуренція ідей, котрі дозволять реалізуватися не за первинними ознаками кольору, приналежності до певного клану, чи партії. [...]
- Окрім того, потрібно створити інформаційно спроможне суспільство, члени якого матимуть доступ до інформації і зможуть вільно висловлювати її. [...]
9. Четвертим важливим аспектом є встановлення єдиних юридичних правил гри, які дозволять чітко визначати принципи, обов'язкові для всіх. І, нарешті, – українцям важливо забезпечити власну інтегрованість до світового простору, адже ми не можемо залишитися хутірцем, хоча й не повинні забувати про те, щоб відстоювати власні інтереси на світовій арені.

ЗАВДАННЯ

Дай відповідь:

Завдання 1. (1 пункт)

На основі 1 абзацу окресли ситуацію України щодо процесу глобалізації.

.....
.....
.....

Завдання 2. (1 пункт)

Як кваліфікуємо такі мовні одиниці як: механізація, автоматизація, інформатизація?

.....
.....

Завдання 3. (2 пункти)

Визнач тезу 2 абзацу.

.....
.....

Завдання 4. (2 пункти)

Яке ставлення українців до глобалізації критикує автор у 3 абзаці?

.....
.....
.....

Завдання 5. (2 пункти)

Подай 2 причини розвитку масового екстермінізму у деяких країнах світу (5, 6 абзац).

- .....
- .....

Завдання 6. (2 пункти)

На основі 6, 7 абзаців дай відповідь, чому, за автором статті, в Україні немає умов для розвитку тероризму?

.....
.....

Завдання 7. (2 пункти)

У контексті 9 абзацу, поясни метафоричний вислів *юридичні правила гри*.

.....

.....

Завдання 8. (1 пункт)

Із 8 абзацу підбери антоніми до слів:

присутність – .....

купівля – .....

Завдання 9. (1 пункт)

У наведених словах підкресли форми характерні для публіцистичного стилю:

аспект, інтегрованість, арена, чітко, власний

Завдання 10. (1 пункт)

Визнач ставлення автора статті до поглядів Олександра Сушка (5 абзац) та Сергія Телешуна (8 абзац). Вибери правильну відповідь.

- а. автор критикує їхні погляди
- б. полемізує з ними
- в. не оцінюючи, презентує їхні погляди

CZĘŚĆ II – PISANIE WŁASNEGO TEKSTU

Ta część zawiera dwa tematy sprawdzające umiejętność pisania tekstu własnego w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu. Wybierz jeden z nich i napisz wypracowanie. Wybrany temat podkreśl.

Тема 1: На основі фрагментів есе Юрія Андруховича *Місто – корабель* розкрий концепцію Львова як міста–таємниці.

Навряд чи король Данило Галицький, засновник Львова, знав про те, що терен, вибраний ним для найдавнішого з майбутніх міст європейського Сходу, має одну вельми цікаву географічну прикмету.[...]

Суть згаданої прикмети полягає в тому, що територією міста, його майже скрізь побрукованими й замутованими пагорбами, проходить вододіл двох морських басейнів – Балтійського та Чорного. Вершина невидимого нині вододільного хребта знаходиться за кілька сотень метрів від головного залізничного вокзалу, чи, як варто казати тут, у Львові, двірця. Усі води, північніші від цього пункту, плинуть до Балтійського, а ті, які південніші, – до Чорного моря. Місце перетину двох осей, що ділять безіменний простір на схід-захід і північ-південь, неминуче стало місцем перетину торговельних шляхів, а у зв'язку з цим так само й об'єктом найрізноманітніших інвазій – духовних, політичних, військових, звичаєвих, мовних. Німецька назва міста – Lemberg – означає не зовсім те саме, що латинська Leopolis або санскритська Сингапур. У цьому теж можна додати знак "вододільності" – приналежності до багатьох культур водночас і разом з тим неприналежності до жодної з них цілком – цього міста, що його видатний романіст міжвоєнної доби назвав "містом стертих кордонів". Я, проте, намагатимусь уникнути суто публіцистичної спокуси назвати його нині "містом кордонів споруджуваних".

Замість цього вдаюся до засадничо протилежної метафори – не до вододілу (того, що розділяє), а до чогось (я поки що не знаю, до чого саме), що об'єднує. Для політиків це могло б стати нагодою знову поговорити про балтійсько-чорноморську ідею. Але я не зовсім політик, точніше кажучи, зовсім не політик. Тож я хотів би думати й говорити про щось інше. Наприклад, про львівську міську каналізацію-річку Полтву: років ще триста тому нею ходили вітрильники з Гданська і Любека, а в її водах великими руками ловлено змієподібних атлантичних вугрів. Минуло саме сто років відтоді, як цю річку поховали під землею. У цьому сенсі Львів є цілковитим антиподом Венеції. Тут настільки відчутний брак води, що мешканці найдавніших діляниць сповідають особливий культ Когось, Хто замінив би у воду вино. У серпні ця спекотна драма сягає кульмінації. Єдиним порятунком тоді можуть слугувати навколишні ліси і парки з прастарою, справді королівською рослинністю, зачаєними де-не-де озерами, лілеями і з таємничими лікувальними джерелами, що їх, зрештою, – лісів, озер, лілей і джерел – дедалі меншає.

Це подих Півдня, з кожним кроком жаркіший. Архітектоніка Львова є радше латинською, радше романською, радше бароковою. За радянських часів саме у Львові знімали фільми, з яких мав постати Париж або Рим. Якщо ж ішлося про Лондон або Стокгольм, то такий фільм робився в Ризі чи Таллінні.

Львів повниться атмосферою середземноморської культури – якщо змусити себе її шукати. Окрилений лев св. Марка на будинку венеційського консула Бандіnellі (площа Ринок), як і флорентійський двір чи бездоганна смарагдова соррола Домінікани не є чимось екзотичним на мапі міста. Починаючи з XVI ст., його лице значною мірою кшталтували всілякі італійські вигнанці, пройдисвіти, блукачі й авантюристи, натхнені

ідеями ренесансового гуманізму, епігони високого quattrocento, усі ці герої плаща і шпаги на зразок П'єтро ді Барбони, Павла Римлянина Домініці, Амврозія Прихильного чи Каллімаха Буонаккорсі, всі ці "куртуазні маньєристи".

Романські акценти значною мірою доповнюють чи радше врівноважують акценти візантійсько-грецькі.[...]

Однак наша подорож на Південь цим не вичерпується. Адже я ще не згадував про вірменів, які реемігрували у Львів переважно з Криму, де войовничий іслам залишав їм дедалі менше простору для храмів і крамниць. Від них бере початок відчутний у місті орієнтальний первень. Перські килими львівського виробництва вважалися гарнішими від власне перських не кажучи вже про пахощі, про різноманіття ароматів - імбиру, кардамону, шафрану, перцю, мускусу, цинамону; саме вірмени спричинилися до прянощів львівського міського життя. [...]

Якщо ж згадати про гебреїв, то вони з'явилися у Львові ще раніше, ніж вірмени, десь наприкінці XIV ст. І були серед них не тільки ганчірники, шинкарі й лихварі, котрих зі святим обуренням таврував своєю розлогою латинською віршею з XVI ст. Себастьян Фабіян Кльонович:

*Як ось іржа роз'їдає залізо, а міль одежину,
Так і нероба єврей нищить, руйнує усе.*

Однак були серед них і вчені талмудисти й астрологи, і чорнокнижники, а також, сподіваюся, знавці халдейської мудрості, власники таємних знань. Останніх із них було знищено нацистами в сорокові роки, ті ж, котрі заповнили їхню нішу згодом, були вже звичайні, советські, зденаціоналізовані. Той вимерлий тип галицького жидівства породив багато надзвичайних літературних особистостей, що до них належав уже згадуваний цитатою Йозеф Рот, ностальгійний есеїст Юзеф Віттлін і безперечно Бруно Шульц – загадково вибуялий овоч із перверзійно-солодким посмаком.

Хто ще плив на цьому кораблі? Німці, або, як їх тут називали, "шваби", залишили по собі слід у поперекручених назвах львівських передмість. Те, що нині знаємо як Личаків, походить насправді від Luetzenhof, Замарстинів від Sommerstein, Клепарів від Klopfer, Майорівка від Majer, Кульпарків від Goldberg і т.д. Був ще власник винарні на Замарстинові з дуже виразним прізвиськом Макольондра і була Йозефа Кун, черниця-бенедиктинка, авторка поетичної збірки "Lembergs schone Umgebungen", себто "Прегарні околиці львівські".[...]

Навіть львівська рослинність зберегла незаперечні ознаки цієї "всьогості". Балтійська сосна і кримський кипарис без проблем співіснують у львівських садах, кожен з яких сміливо можна було б назвати ботанічним.

Дехто з нас прагне порятувати їх бодай віршованим рядком. Але вони зазвичай не даються і вислизають. Бо Львів – це насправді корабель-привид.

Ідилічне й безболісне нашарування культур є міфом. Нашарування культур це не тільки свято стертих кордонів – це також і кров, бруд, етнічні чистки, людожерство, депортації. Напевно, я обмовився і повинен би був говорити про "нашарування антикультур". Адже й воно неминуче у поліетнічних середовищах. [...]

Теза про неподільність культури не завше виглядає переконливо. Культура Півночі й культура Півдня, культура Сходу і культура Заходу (зважмо при цьому, що існують також Північний Схід і Південний Захід, і вони мають своїх антиподів, і все це має безліч нюансів) є поняттями настільки ж невизначеними, наскільки й непокєднуваними. І тільки доброю милістю Того, Хто Роздає Географію, часом вдається щось із чимсь поєднати. До того ж, на просто-таки смішній підставі – наприклад, вододілу двох морських басейнів. Але завдяки цьому саме тут і зараз, наприкінці століття і тисячоліття, маємо чудову нагоду бути пасажиром одного з кораблів, який пливе, як здається нам, у загальному передбачуваному напрямі.

Можливо, це навіть ковчег, де, як завжди у старому еkleктичному Львові, нас зібрано, щоб урятувати кожної тварі по парі. Можливі й інші метафори з кораблями – п'яний корабель, корабель дурнів, корабель смерті. А може, як у Рота, – місто стертих кордонів, пливучий Трієст, мандрівний Львів, Львув, Львов, Лемберг, Леополіс, Сингапур...

Тема 2: На основі аналізу фрагментів *Слова про Ігорів похід* та думи *Розмова Дніпра з Дунаєм* порівняй образ лицаря.

Слово про Ігорів похід

Зачнемо ж ми, браття,
Від старого Володимира
До Ігоря сьогodenного.
Ігор сей, славен князь,
Міццю розум оперезав,
Мужністю сердечною нагострив,
Ратного духу виповнивсья
Та й повів полки свої хоробрі,
На землю Половецьку,
За землю Руську.
[...]
Глянув Ігор на ясне сонце
Та й побачив – військо тьма покрила,
І сказав до дружини – вояцтва:
„Браття мої, друзі вірні!
Лучче нам порубаними бути,
Ніж полону зазнати!
[...]
„Хочу- каже-з вами, русичі,
Чи списа зломити
При полі Половецькому
Та й наложити головою,
Чи шоломом пити воду з Дону”
Ой же ступив та Ігор–князь
У золоте стремено
Та й поїхав по чистому полю.
[...]
Опівночі море заграло,
Мла іде стовпами – вихрами,
Ігореві–князю бог путь являє
Із землі Половецької
На землю Руську, [...]
А Ігор-князь поскочив горностаєм
Між очерети високі,
Білим гоголем на воду полинув.
Іспав же він на коня бистрого
Ще й помчався вовком-сіроманцем
До луку донецького,
Ще й полетів ясним соколом, [...]

Не сорочки заскрекотали,-
Їдуть Гзак і Кончак
Слідом Ігоревим.
Тоді ворони не крякали,
І галич примовкла,
І сороки не скрекотали, -[...]]
Сонце сяє в небі ясному,
Ігор-князь – у Руській землі!
Їде Ігор Боричевим
До святої Богородиці Пирогової.
Землі раді, городи веселі,
Співають вони про давніх князів
Про молодих виспівають.

Розмова Дніпра з Дунаєм

Питається Дніпр тихого Дунаю:
„Тихий Дунаю,
Що я своїх козаків на тобі не видаю?
Чи твоє дунайськеє гирло моїх козаків пожерло,
Чи твоя Дунай – вода моїх козаків забрала?”
Промовить тихий Дунай до Дніпра-Славути:
„Дніпр – батьку, Славуто!
Сам собі думаю да гадаю,
Що твоїх козаків у собі не видаю:
Уже чверть года три місяці вибиває,
Як твоїх козаків у мене немає,
Ні моє дунайськеє гирло твоїх козаків не пожерло,
Ні моя дунайська вода твоїх козаків не забрала,
Їх турки не постріляли, не порубали,
До города – царя в полон не забрали...
Всі мої квіти луговії і низовії пониділи,
Що твоїх козаків у себе не виділи.
Твої козаки на черкеській горі пробувають,
Холодної води в барила набирають,
Шляхи і дороги замічали,
Городи бусурменські плюндрували,
Огнем-мечем воювали,
Сребра-злата по достатках набирали,
До річки Хортиці прибували,
Велику переправу собі мали,
До стародавньої Січі поспішали,
У стародавній Січі очертою сідали,
Сребро і злато турецьке на три часті паювали,
За весь мир господа прохали...
Которії козаки чистим полем гуляли,
Річки низовії, помішніці дніпровії, добре знали!”

BRUDNOPIS